FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA XVIII.

Kolozsvár, 2013. március 21–22.

EGYHÁZI INGATLANOK HASZNOSÍTÁSI LEHETŐSÉGEI A MÁRIA-ZARÁNDOKÚT ÉSZAKKELET-KOLOZS MEGYEI SZAKASZÁN

TALPAS János, ORBÁN György, MÁRTON László

Abstract

This paper presents the inventory of the real estate patrimony, and the possibility to use of the property of the Roman-Catholic church of archdiocese of Alba Iulia, in the case of some villages in the north-eastern part of Cluj country. The possibility of use is linked with the development of the Maria pilgrimage route, and the revealing the local technical and cultural heritage. The properties documented in such way have the possibility to be used in small villages to.

Key words:

Architecture, Property-management, pilgrimage road, technical heritage

Összefoglalás

A római katolikus erdélyi főegyházmegye ingatlanvagyonának felmérését és hasznosítási lehetőségeit ismerteti jelen dolgozat, egyes Észak-Kolozs megyei települések esetében. A hasznosítási lehetőség a Mária zarándokút kiépítésével és a helyi technikai és szellemi örökség feltárásával egybekötött. Az így feltárt egyházi ingatlanok akár kis falvakban is hasznosíthatók.

Kulcsszavak:

Építészet, ingatlanhasznosítás, zarándokút, technikai örökség

1. Bevezetés

A római katolikus erdélyi egyházmegye ingatlanjainak összesített nyilvántartásba vétele 2010 őszén kezdődött. 2012 júniusában a Budapesti Műszaki Egyetem, az Erdélyi Múzeum-Egyesület és a Kolozsvári Műszaki Egyetem szervezésében sor került a római katolikus egyházi épületek: templomok és plébániák felmérésére Kide, Bonchida, Szamosújvár, Szék, Kolozs, Katona, Mócs és Nagysármás településeken. Az épületfelméréssel párhuzamosan a települések között a Mária zarándokút turistajelzésének kifestése is megtörtént több mint 180 km hosszúságban. A technikai és szellemi örökség feltárása is megkezdődött Kide településsel.

2. Felmérések

Az épületek építészeti felmérése az alapja a lehetséges hasznosításnak. Ugyanide tartozik a jelenlegi funkció dokumentálása és az épületek állapotának leírása. A kidei plébániát, jelenleg Szamosújvárról

látják el. Az épület részlegesen alapincézett, földszintes, beépíthető padlással rendelkezik. Mint plébánosi lakást az egyház különböző táborok lebonyolítására használja. Így kb. 20 főt lehet itt elszállásolni. Az épület állaga az időszakos és ritka használat miatt megromlott. A komfort-követelmények sok kívánnivalót hagynak maguk után.

1. ábra. A kidei plébánia felmérési rajzai

A mócsi plébániát jelenleg Kolozsról látják el. A helyi katolikus közösség lélekszáma 20 fő alá csökkent. Az épület részlegesen alapincézett, tágas, magasföldszintes, beépíthető tetőtérrel rendelkező épület, jelenleg elhagyott és használaton kívüli állapotban. Állaga leromlott, főként ami a burkolatokat illeti, és felújításra szorul. A komfort nem biztosított, elszállásolásra jelen állapotában nem alkalmas.

2. ábra. A mócsi plébánia felmérési rajzai

3. Hasznosítási lehetőség: Mária-út

A Mária-út a Santiago de Compostellába vezető nagy nyugat-európai Szent Jakab-zarándokút példájához hasonlóan a kulturális és spirituális fogantatású, vagy csak egyszerűen a kirándulni vágyók útvonala is. Így határozta meg a kelet-európai Mária kultusz zarándokhelyeit összekötő úthálózatot a Mária Út egyesület. A Mariazellt Csíksomlyóval és Czestochowát Medjugorjével összekötő zarándokút erdélyi szakaszának végcélja Csíksomlyó. A legtöbb helység, ahol áthalad, kiaknázatlan értékekkel rendelkezik, melyek feltárása és ismertté tétele motivációt nyújt a felkeresésükre. A zarándokok vagy turisták, akik saját indíttatásból útra kelnek a Mária-úton céljuk eléréséig, felkeresik az útvonalon levő településeket. A helyi értékek megfogalmazásán és bemutatásán kívül szükséges számukra az út kijelölése és az elszállásolás biztosítása. A különböző szolgáltatások felkínálása, mint az elszállásolás és esetleg étkezés, jelentheti az épülethasznosítás alapját. A helységek számára a zarándok- és turista-forgalom növekedése jelent vélhetően gazdasági és erkölcsi gyarapodást, hozzájárulva a szórvány közösségek identitásának fenntartásához is.

4. Az útvonal

A turistajelzéssel ellátott, kerékpárral is járható útvonal földúton halad. A gyalogos zarándokokra tekintettel a szálláshelyek egymástól maximum 30 km-es távolságra helyezkednek el, ami egy napi járóföldnek felel meg. Kolozs megye északi részén az útvonal és a szállásnyújtásra alkalmas települések: Kide, Bonchida, Szék, Szamosújvár, Kolozs, Mócs, Nagysármás, így itt mutatkozik igény szálláshely kialakítására.

3. ábra. A Mária-út hálózata Észak-Kolozs megyében

4. Zarándokház

Az ingatlanhasznosítás ezen célja a speciális követelményeknek megfelelő, vendéglátásra is alkalmas épület átalakítás. A használaton kívüli vagy csak időszakosan használt épületek így meghatározott funkciót kapnának. A visszafordíthatóság miatt természetesen meg kell őrizni a zarándokszállás funkció mellett a plébánosi lakást is. Amíg a plébánia betöltetlen, és így nincs ki az épületet nap mint nap belakja, gondnoklakás címen a plébánosi lakás kiadható azon feltétellel, hogy az épület karbantartását elvégezze, és a zarándokok elszállásolásáról gondoskodják. A használat és karbantartás miatt az épület állapota fenntartható, és a kihasználás által megőrizheti és növelheti értékét. A minimális funkcionális követelmények (30 fő részére): szállás: két nagy hálóterem, zuhanyzók (4) és mellékhelyiségek (4), egyéni szobák igényesebb utazók számára, saját fürdőszobával; szolgáltatások: étkezőterem – saját kiszolgálás vagy ellátás, mosókonyha és szárító; adminisztráció: a fogadásra alkalmas iroda, ruha- és csomagtároló. Ezek alapján a kidei és mócsi plébániaépületek lehetséges hasznosításai, tetőbeépítéssel:

4. ábra. A kidei plébánia tervezett hasznosítása

4. ábra. A mócsi plébánia tervezett hasznosítása

5. Technikai és szellemi örökség

A lakó- és szállásnyújtásra alkalmas épületeken túl a templomok önmagukban is, de főként a bennük rejlő technikai, illetve hozzájuk tartozó szellemi örökség révén hasznosíthatók. A helyi értékek kiemelése és bemutatása motivációt nyújt a felkeresésükhöz, ugyanakkor biztosítja az értékek megőrzését is. A műemléki és technikai örökség a kulturális érdeklődés miatt zárandokolókat, míg a szellemi-spirituális az elmélyült hitbeli zárandokokot vonzza. Kidében kimagasló értéket képvisel a négy templom és a tájház. Bonchidán a szellemi örökség biztosítja a vonzerőt, ugyanis a plébánián volt Pál József hitvalló plébános kényszerlakhelye az 1950-es évek elején, illetve Szamosújváron a

ferences rendházban élt ugyancsak kényszerlakhelyen Otto Canisius Farrenkopf SJ jezsuita atya, hitvalló.

6. Következtetések, hasznosítási lehetőségek

A fenti helységekben levő templomok, ingatlanok ily módon megóvhatók a pusztulástól, és hasznosíthatók. Kis települések esetében az ingatlanhasznosításnak ez a formája új értéket teremthet a Mária-út által.

Köszönetnyilvánítás - Acknowledgment

This paper was supported by the project "Improvement of the doctoral studies quality in engineering science for development of the knowledge based society-QDOC" contract no. POSDRU/107/1.5/S/78534, project co-funded by the European Social Fund through the Sectorial Operational Program Human Resources 2007-2013.

Irodalom

- [1] JAKUBINYI György: *A Szentek nyomában Erdélyben*. 3. átdolgozott, javított kiadás. Verbum, Kolozsvár, 2009
- [2] LESTYÁN Ferenc: *Megszentelt kövek*. Gloria Kiadó, Kolozsvár, 2000.
- [3] <http://mariaut.hu/maria-ut/> (2013. 01. 05)
- [4] Budapesti Műszaki Egyetem, Építészettörténeti és Műemléki Tanszék – Mezős Tamás, Starowicz Annamária, Orbán György és egyetemi hallgatók: *Diákok nyári felmérő és tervező gyakorlata: Mária-út – plébániák és templomok felmérése és tervezése*. Archív tervek, Budapest, 2012.

Talpas János egyetemi tanársegéd

Babeş -Bolyai Tudományegyetem, Földrajz Kar, Telefon: +40-74-5656023

E-mail: talpasjanos@gmail.com

Orbán György építész

Kolozsvári Műszaki Egyetem, Telefon: +40-735-229092

E-mail: urban.gyorgy@gmail.com

Márton László mb. külső munkatárs, E-mail: martonlb@yahoo.com

Erdélyi Múzeum-Egyesület Kutatóintézete, Telefon / Fax: +40-264-595176